

Repertoriul jurisprudenței

Cauza C-523/24

**Sociedad Civil Catalana, Asociación Cívica y Cultural (SCC) și Ministerio Fiscal
împotriva
RAS ș.a.**

Hotărârea Curții (Marea Cameră) din 16 iulie 2026

„Trimitere preliminară – Protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene – Articolul 325 alineatul (1) TFUE – Protecție jurisdicțională efectivă în domeniile reglementate de dreptul Uniunii – Articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE – Procedura de răspundere în materie de fonduri publice – Urmărirea independenței unei părți a teritoriului național al unui stat membru – Lege națională de amnistie a actelor generatoare de răspundere în materie de fonduri publice – Stingere a răspunderii în termen de cel mult două luni, fără aprecierea motivelor și a probelor dezincriminatoare și fără ascultarea tuturor părților din procedură – Articolul 23 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene – Suspendarea procedurii principale de către o instanță națională care sesizează Curtea cu o cerere de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE”

1. *Întrebări preliminare – Sesizarea Curții – „Instanță națională” în sensul articolului 267 TFUE – Noțiune – Tribunal de Cuentas (Curtea de Conturi, Spania) – Includere (art. 267 TFUE)*

(a se vedea punctele 58, 59, 62 și 81)

2. *Resurse proprii ale Uniunii Europene – Protecția intereselor financiare ale Uniunii – Urmărirea independenței unei părți a teritoriului național al unui stat membru – Reglementare națională de amnistie a actelor generatoare de răspundere în materie de fonduri publice – Fonduri care nu provin de la bugetul Uniunii și care nu sunt destinate acestuia – Independență care poate reduce resursele proprii ale Uniunii cu titlu de contribuție a acestui stat membru întemeiată pe venitul național brut – Admisibilitate [articolul 325 alineatul (1) TFUE]*

(a se vedea punctele 98-100 și dispozitiv 1)

3. *State membre – Obligații – Stabilirea căilor de atac necesare pentru asigurarea unei protecții jurisdicționale efective – Respectarea principiului independenței judecătorilor – Supremație – Efect direct*

(a se vedea punctul 113)

4. *State membre – Obligații – Stabilirea căilor de atac necesare pentru asigurarea unei protecții jurisdicționale efective – Reglementare națională de amnistie a actelor generatoare de răspundere în materie de fonduri publice – Reglementare care impune instanțelor naționale adoptarea unei decizii de stingere a răspunderii în termen de cel mult două luni, fără aprecierea motivelor și a probelor dezincriminatoare și fără ascultarea tuturor părților din procedură – Reglementare care nu prezintă un caracter sistemic de natură să compromită buna funcționare a sistemului judiciar național în domeniile reglementate de dreptul Uniunii – Admisibilitate*
[art. 19 alin. (1) al doilea paragraf TUE; art. 325 TFUE]

(a se vedea punctele 115-118 și 121-125 și dispozitiv 2)

5. *Întrebări preliminare – Sesizarea Curții – Competențe ale instanțelor naționale – Suspendarea procedurii principale de către o instanță națională care sesizează Curtea cu o cerere de decizie preliminară – Reglementare care impune instanțelor naționale adoptarea unei decizii de stingere a răspunderii în termen de cel mult două luni – Reglementare națională care împiedică o instanță națională să mențină în termen de cel mult două luni măsurile asigurătorii dispuse într-un stadiu anterior al procedurii – Lipsa unei decizii a Curții – Inadmisibilitate*
(art. 267 TFUE; Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, art. 23 primul paragraf)

(a se vedea punctele 131, 132, 138 și 139-142 și dispozitiv 3)

Rezumat

Sesizată cu titlu preliminar de Tribunal de Cuentas (Curtea de Conturi, Spania), Curtea, reunită în Marea Cameră, se pronunță cu privire la compatibilitatea unei legi naționale prin care se urmărește amnistierea printre altele a actelor generatoare de răspundere în materie de fonduri publice cu articolele 325 TFUE și 19 TUE, precum și cu articolul 267 TFUE și cu articolul 23 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene.

Sociedad Civil Catalana, Asociación Cívica y Cultural și Ministerio Fiscal (Ministerul Public, Spania) au formulat în fața instanței de trimitere cereri prin care au solicitat să se constate, în cadrul unei proceduri de recuperare a sumelor reprezentând cheltuieli nejustificate, existența unui prejudiciu adus patrimoniului public al Generalitat de Catalunya (Generalitatea Cataloniei, Spania) și să se declare că acesta ține de răspunderea directă în materie de fonduri publice a 35 de foști membri ai organelor de guvernare ale Generalitat. Ele solicită în această privință obligarea acestora din urmă la rambursarea către Trezoreria Publică a Generalitat a sumelor stabilite în funcție de participarea lor la producerea prejudiciului cauzat acesteia.

Potrivit reclamantelor, prejudiciul ar fi rezultat din cheltuielile efectuate în vederea, pe de o parte, a organizării unui referendum ilegal privind independența Cataloniei și, pe de altă parte, a promovării acestei independențe la nivel internațional între anii 2011 și 2017.

În cursul procedurii principale a intrat în vigoare LOA¹, care prevede printre altele stingerea răspunderii în materie de fonduri publice. În măsura în care instanța de trimitere trebuie să examineze dacă faptele în discuție în litigiul principal îndeplinesc condițiile prevăzute de această lege, ea are îndoieli cu privire la compatibilitatea acestei legi cu dreptul Uniunii.

Aprecierea Curții

Pronunțându-se, în primul rând, cu privire la aspectul dacă articolul 325 alineatul (1) TFUE trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări naționale precum LOA, Curtea precizează că o afectare a intereselor financiare ale Uniunii nu poate fi constatată ca urmare a simplului fapt al diminuării venitului național brut (denumit în continuare „VNB”) care poate rezulta eventual din secesiunea unei părți a teritoriului național.

Astfel, chiar presupunând că o scădere a VNB-ului implică o diminuare a contribuției naționale a statului membru în cauză la bugetul Uniunii, aceasta ar fi un corolar al faptului că teritoriul în cauză nu mai este supus tratatelor și nu mai contribuie financiar la punerea în aplicare a acestora și nici nu beneficiază de măsurile de sprijin prevăzute de ele. Prin urmare, o asemenea diminuare nu poate fi considerată ca aducând atingere intereselor financiare ale Uniunii, în sensul articolului citat anterior.

Având în vedere aceste considerații, Curtea declară că articolul 325 alineatul (1) TFUE nu se opune unei reglementări naționale care amnistiază actele generatoare de răspundere în materie de fonduri publice săvârșite în contextul unor activități politice prin care se urmărește obținerea independenței unei părți a teritoriului național al unui stat membru, referitoare la fonduri care nu provin de la bugetul Uniunii și care nu sunt destinate acestuia, pentru motivul că această independență ar fi putut conduce la o reducere a resurselor proprii ale Uniunii cu titlu de contribuție a statului membru respectiv întemeiată pe VNB.

În al doilea rând, în ceea ce privește obligația instanțelor naționale de a adopta o decizie de stingere a răspunderii în termen de cel mult două luni, fără aprecierea motivelor și a probelor dezincriminatoare și fără ascultarea tuturor părților din procedură, Curtea arată că încălcarea articolului 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE presupune existența unor probleme care prezintă un caracter sistemic de natură să compromită buna funcționare a sistemului judiciar național prin punerea în pericol a capacității statului membru în cauză de a le oferi justițiabililor căi de atac suficiente în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

La aprecierea aspectului dacă astfel de probleme pot decurge din dispozițiile procedurale ale LOA, trebuie să se țină seama de natura unei legi naționale de amnistie și de competența statelor membre în vederea adoptării și a aplicării unei asemenea legi. Astfel, având în vedere această competență, statele membre pot, în principiu, să stabilească condițiile, printre altele, procedurale, pentru punerea în aplicare a unei amnistii adoptate în interesul general. Prin însăși natura lor, aceste condiții derogă de la normele de drept comun, din moment ce o amnistie are în general ca scop să împiedice sau să oprească proceduri, iar în cazul în care a intervenit deja o condamnare, să pună capăt executării acesteia.

¹ Ley Orgánica 1/2024 de amnistía para la normalización institucional, política y social en Cataluña (Legea organică 1/2024 privind amnistia pentru normalizarea instituțională, politică și socială în Catalonia) din 10 iunie 2024 (BOE nr. 141 din 11 iunie 2024, p. 67764) (denumită în continuare „LOA”).

În plus, stabilirea modalităților concrete de punere în aplicare a unei legi naționale de amnistie necesită alegeri politice care țin de responsabilitățile proprii statelor membre și implică, așadar, o evaluare comparativă a intereselor divergente în cauză.

Or, ținând seama de natura LOA, de obiectul și de domeniul său de aplicare, limitate la soluționarea conflictului politic asociat procesului de independență catalan, este exclus ca modalitățile procedurale pe care le prevede să poată da naștere unor probleme care să prezinte un caracter sistemic. Așadar, aceste dispoziții nu sunt susceptibile să compromită buna funcționare a sistemului judiciar național punând în pericol capacitatea statului membru în cauză de a le oferi justițiabililor căi de atac suficiente în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

Prin urmare, Curtea declară că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE nu se opune unor dispoziții procedurale ale unei legi naționale de amnistie care, numai în domeniul de aplicare delimitat în mod concret al acestei legi, impun instanțelor naționale să pronunțe o hotărâre de stingere a răspunderii, care implică eventuala aplicare a articolului 325 TFUE, în termen de cel mult două luni, fără aprecierea motivelor și a probelor dezincriminatoare și fără ascultarea tuturor părților din procedură, astfel de dispoziții neputând da naștere unor probleme de o asemenea amploare încât să prezinte un caracter sistemic de natură să compromită buna funcționare a sistemului judiciar național în domeniile reglementate de dreptul Uniunii.

În ceea ce privește, în ultimul rând, adoptarea și menținerea măsurilor asigurătorii de către instanța națională, Curtea precizează că, atunci când consideră necesar, instanța națională trebuie să poată să adopte sau să mențină astfel de măsuri până la pronunțarea hotărârii pe care o va lua în urma răspunsului Curții la cererea sa de decizie preliminară.

În speță, guvernul spaniol a susținut în fața Curții că LOA poate fi interpretată în sensul că, atunci când se efectuează o trimitere preliminară, procedura poate fi suspendată, iar măsurile asigurătorii menținute atât timp cât sunt necesare pentru a garanta efectul util al răspunsului Curții.

În ipoteza în care o astfel de interpretare ar fi exclusă, o dispoziție de drept național care împiedică punerea în aplicare a procedurii prevăzute la articolul 267 TFUE trebuie înlăturată fără ca instanța în cauză să trebuiască să solicite sau să aștepte eliminarea prealabilă a acestei dispoziții pe cale legislativă sau prin orice alt procedeu constituțional.

Având în vedere aceste considerații, Curtea declară că articolul 267 TFUE și articolul 23 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene trebuie interpretate în sensul că se opun unor dispoziții ale unei legi naționale de amnistie care impun instanțelor naționale să pronunțe o hotărâre de stingere a răspunderii în materie de fonduri publice și să ridice în termen de cel mult două luni măsurile asigurătorii dispuse într-un stadiu anterior al procedurii, chiar dacă Curtea, sesizată cu o cerere de decizie preliminară, nu a pronunțat încă o hotărâre.